

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 304

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: **Βουλή των Ελλήνων**
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1.Βουλευτή κ. Νεκτάριο Σαντορινιό
2.Βουλευτή κα Σία Αναγνωστοπούλου
3.Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής
Πολιτικής

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 5071/6.5.2022 Ερώτηση με θέμα:
«Να επιστρέψουν άμεσα στο νησί της Καλύμνου οι αρχαιολογικοί του θησαυροί»

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 5071/6.5.2022 Ερώτησης των Βουλευτών κ.κ. Νεκταρίου Σαντορινιού και Σίας Αναγνωστοπούλου και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Ο χαρακτηρισμός των κ.κ. Βουλευτών για “αποσπασμένα γλυπτά” από το Μουσείο Καλύμνου είναι άστοχος και προσβλητικός προς τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ: Τα αναφερόμενα στην Ερώτηση κινητά μνημεία αφορούν σε εμβληματικά έργα χαλκοπλαστικής ελληνιστικών χρόνων. Η κεφαλή ηγεμόνα με διάδημα και καυσία, δεξιά και αριστερή κνήμη έφιππου ανδριάντα (Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου, ΑΜΚ 3901, ΑΜΚ 3902α και ΑΜΚ 3902β αντίστοιχα) βρίσκονταν στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου από το 2009 έως το 2015, οπότε μεταφέρθηκαν σταδιακά στην Αθήνα, προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσον συνανήκουν με τέταρτο χαλκό εύρημα, το οποίο επίσης ανασύρθηκε από ιδιώτες από την θαλάσσια περιοχή της Καλύμνου το 2009. Πρόκειται για το άνω τμήμα κορμού έφιππου θωρακοφόρου γλυπτού, ο οποίος αμέσως μετά την εύρεσή του μεταφέρθηκε στην έδρα της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων στην Αθήνα για να δεχθεί τη φροντίδα των συντηρητών. Ειδικότερα, έχουν γίνει οι ακόλουθες ενέργειες για την εξειδικευμένη εργαστηριακή έρευνα και μελέτη από το Τμήμα Συντήρησης, Χημικών και Φυσικών Ερευνών και Αρχαιομετρίας του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτου, για το να διαπιστωθεί αυτά εάν συνανήκουν στον επονομαζόμενο «Έφιππο Θωρακοφόρο» .

- Στις 11.4.2016 τα δύο χάλκινα πόδια του Μουσείου Καλύμνου και ο κορμός του έφιππου θωρακοφόρου της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων μεταφέρθηκαν αρμοδίως στα Εργαστήρια Συντήρησης του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

- Στις 29.9.2016 συγκροτήθηκε τετραμελής εκτιμητική Επιτροπή, με έργο την εκπόνηση μελέτης σχετικά με την ανάταξη του κορμού χάλκινου ανδριάντα «Έφιππου Θωρακοφόρου».

- Στις 5.5.2017 ακυρώθηκε η προγραμματιζόμενη για τις 6.5.2017 επιστροφή της κεφαλής του ηγεμόνα στο Μουσείο Καλύμνου, η οποία είχε μεταφερθεί στο εξωτερικό τον Φεβρουάριο του 2015 για τις ανάγκες σειράς περιοδικών εκθέσεων, και ακολούθως παρέμεινε στα εργαστήρια του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, κατόπιν αιτήματος της παραπάνω

επιτροπής, δεδομένου ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ότι αποτελεί και αυτή μέρος του ίδιου αγάλματος.

Η Επιτροπή κατέληξε ομόφωνα τον Οκτώβριο του 2018 ως προς τη συναρμογή των δύο κνημών με τον κορμό και, κατά πλειοψηφία, ως προς τη συναρμογή της κεφαλής με το υπόλοιπο έργο. Για τον λόγο αυτό, αποφασίστηκε η διενέργεια συμπληρωματικών σχετικών εργασιών και η εκπόνηση μελέτης για τις αναλογίες του αγάλματος από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (Τμήμα Συντήρησης, Χημικών και Φυσικών Ερευνών και Αρχαιομετρίας), καθώς και συμπληρωματική δειγματοληψία από την κεφαλή και ανάλυση στο ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Τον Μάιο του 2021 το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, ενημέρωσε αρμοδίως την Εφορεία Ενάλιων Αρχαιοτήτων και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου για την ολοκλήρωση εκπόνησης της μελέτης εφαρμογής, ώστε τα κάτω άκρα, που αδιαμφισβήτητα συνανήκουν με τον κορμό του θωρακοφόρου, να αναταχθούν με μηχανικό τρόπο σύνδεσης. Επιπλέον, σχετικά με την καυσιοφόρο κεφαλή, το Τμήμα Συντήρησης, Φυσικών-Χημικών Ερευνών και Αρχαιομετρίας του Ε.Α.Μ. ολοκλήρωσε τον Σεπτέμβριο του 2019 την «Μελέτη σύστασης χάλκινου έφιππου θωρακοφόρου και κεφαλής με καυσία από τη θάλασσα της Καλύμνου. Ακτινογράφιση της κεφαλής. Επανεξέταση του ζητήματος της απόδοσης σε ένα άγαλμα», η οποία δεν καταλήγει στα ίδια συμπεράσματα με το ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Ως εκ τούτου, στην παρούσα φάση, οι αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ συνεργάζονται για την ολοκλήρωση της έρευνας σχετικά με την καυσιοφόρο κεφαλή.

Με την ολοκλήρωση της ανάταξης του θωρακοφόρου, γίνεται σαφές ότι ο χώρος παρουσιάσής του, κλίμακας μεγαλύτερης του φυσικού, θα οριστεί σε συνάρτηση με τη διασφάλιση των ενδεδειγμένων συνθηκών έκθεσης και φύλαξής του, δεδομένου ότι αυτό δεν θα αποτελεί εφεξής ένα απλό εύρημα, αλλά σημείο αναφοράς για τους μελετητές της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής.

Η ένταξή του στη μουσειολογική μελέτη του προς οργάνωση Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων στον Πειραιά, εθνικού χαρακτήρα και μοναδικού στη χώρα, έγινε δύο έτη μετά το Πόρισμα της Τετραμελούς Επιτροπής και βάσει της παραδοχής ότι ο «Έφιππος Θωρακοφόρος», μετά την ανάταξή του, θα αποτελέσει ένα νέο εύρημα, το ιστορικό απόκτησης και σύνθεσης του οποίου συνιστά, μεταξύ άλλων, παράδειγμα σταδιακής και τμηματικής παράδοσης αρχαιοτήτων από πολίτες που ασχολούνται επαγγελματικά με τη θάλασσα. Η ένταξή του, δε, σε ειδική ενότητα της μουσειολογικής μελέτης, που εστιάζει αποκλειστικά στην περίπτωση της Καλύμνου, οι κάτοικοι της οποίας είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι σε πολιτιστικά ζητήματα και συμβάλλουν καθημερινά, μέσω της υπόδειξης ναυαγίων και των παραδόσεων ενάλιων ευρημάτων, στη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, θα προβάλλει το νησί σε ένα ευρύτερο διεθνές κοινό.

Τέλος, σημειώνεται ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια κατά την τελευταία εικοσαετία για τον εκσυγχρονισμό των μουσειακών υποδομών και την οργάνωση νέων μουσείων στα Δωδεκάνησα, έχοντας πλήρη επίγνωση του ρόλου της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και αειφορίας αυτής. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου είναι ένα νέο σύγχρονο μουσείο, που εγκαινιάστηκε το 2009, τηρώντας υψηλές προδιαγραφές στην κατασκευή του, στον εξοπλισμό του, στην οργάνωση της έκθεσης και των αποθηκών του. Ειδικότερα, για την ανάδειξη και την ενίσχυση των μουσειακών υποδομών του νησιού, είναι σε εξέλιξη το έργο της Αποκατάστασης και Ανάδειξης του Αρχοντικού Βουβάλη που βρίσκεται στον περιβάλλοντα χώρο του Μουσείου. Το έργο έχει ενταχθεί στο Ειδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και χρηματοδοτείται μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, συνολικού προϋπολογισμού 1.350.000€. Περιλαμβάνει την αποκατάσταση του κτηρίου του Αρχοντικού, τη συντήρηση του κτηριακού του διακόσμου και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του από την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου και τη συντήρηση της οικοσκευής και των έργων τέχνης του Αρχοντικού, καθώς επίσης και την επανέκθεση του μνημείου από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των ενεργειών του ΥΠΠΟΑ για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της Καλύμνου, εντάχθηκε στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το έργο

«SUB 1.18 - Αποκατάσταση και ανάδειξη ανεμόμυλων Καλύμνου», με συνολικό προϋπολογισμό 1.200.000,00€ και φορέα υλοποίησης τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΔΑΜΕΕΠ
3. ΕΑΜ
4. ΕΦΑ Δωδεκανήσου
5. ΕΕΑ